

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici.
— Dopisi se ne vračajo. — Št. pri čerkovnem zavodu v Ljubljani 11.953.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 D, za pol leta 90 D,
45 D, mesečno 15 D; za inozemstvo: 210 D. — Plača in toži se v Lj.

LETO VI.

Telefon štev. 552

LJUBLJANA, dne 11. oktobra 1923.

Telefon štev. 552

ŠTEV. 120.

Razmišljanja ob opustitvi ruhrske vojske.

Osem mesecev je v največjem industrijskem kraju srednje Evrope počivalo produktivno delo in skoraj dvamilijonsko število ljudi brez dela je nudilo svetu kaj čudno sliko popolnoma novega značaja. Vsi vemo, da ruhrska kriza ni povzročila samo v Nemčiji najgloblje gospodarskega prevrata, temveč so se pojavile njene posledice tudi pri večini drugih gospodarskih okrajev. Z izločenjem nemške konkurence je ustvarila kriza veliko novih eksportnih možnosti, je poživila dosti speh industrij in izpraznila napolnjena skladišča. Ker je izostal največji producent, je nastala izjemna konjunktura in vsi bližnji in daljnji drugi producenti so se z vso vneto oprijeli. Sedaj te konjunktore ne bo več, Nemčija je zopet začela delati. Dovoz s tujih trgov v Nemčijo bo prenehal, ker bo krila svoje potrebe z lastnim delom; povrh bo pa še začela konkurirati na inozemskih trgih. Nenadni konec ruhrske vojske mora seveda vse dosedanje učevalce konjunktore prisiliti, da se prilagodijo novim razmeram in se sčasoma v svoji produkciji omejuje. Tak prehod se ne izvršijo kar čez noč, treba bo tednov in mesecev. Na tisoče delavcev je bilo odšlo drugam, uradniki, inženjerji, nadziralci so si poiskali delo drugod ali pa so jih Francozi zapodili; naprave so vsled osemmesečnega počivanja veliko trpele, zlasti plavži in strojne tovarne; marsikako veliko naročilo na Češkem in v Avstriji se še izvršuje in daje delo do konca leta; s prihodnjim letom bo pa vse spet tako, kakor je bilo in začela se bo normalna konkurenca. Potem se bo videlo, če je obdržala stara nemška industrija svojo konkurenčno zmožnost ali ne.

Ruhrsko ozemlje je dalo še lansko leto osem milijonov ton premoga, prej pa devet. Iz teh osem milijonov ton so napravili dva milijona ton koksa in so producirali z njim pol milijona ton surovega železa in jekla. Francija mora dobiti še 5 in pol milijona ton premoga; zato v bližnjem času Nemčija premoga še ne bo mogla eksportirati, lahko se bo pa v prejšnji izmeri odrekla dovozu gornješleskega in angleškega premoga, ki je znašal na mesec 1 oziroma 1 in pol milijona ton. Vsled oddaje ruhrskega premoga v Francijo, Belgijo in Italijo bo pa angleški eksport tudi v te dežele manjši; dosedaj je znašal na mesec skoraj pet milijonov ton. Iskati si bo moral novih trgov. Na svetu je danes povsod dosli premoga; zmanjkalo ga ni, ko je bil štrajk v Ameriki, ko je bil štrajk na Češkem in ko je bil štrajk v Poruhru. Sedaj bo premoga preostajalo in cene bodo zastajale.

Vendar pa pravijo, da se konec ruhrske vojske na premogovnem trgu še ne bo tako poznal, pač pa na železnem. Nemci so za časa krize naročali železo in železne izdelke od drugod; od 600.000 ton češke produkcije surovega železa ste šli letos v surovi ali predelani obliki gotovo dve tretjini na Nemško; na Nemško so prodajali Avstrijci, Angleži, Poljaki i. dr. Vsi ti nakupi se bodo sedaj skrčili in bodo sčasoma popolnoma prenehali. Produkcija železa v Poruhru je brezprimerno večja, kakor so bile vse te pošiljke v času zapore; isto velja o

jeklu in jeklenem blagu. Velikansko je bogastvo Poruhra; tam dobivajo četrtino vsega evropskega surovega železa, šestino premoga, producirajo skoraj polovico evropskega koksa in tretjino jekla. Vrhuloga je zaplenila Francija v zasedenem ozemlju ogromne množine premoga, železa in železnih izdelkov, po nemških poročilih okoli 600.000 ton. Le prav malenkostne odstoške so spravili na Francosko, francoski plavžarji so se branili tega blaga. Francija ima sedaj železne rude, železa in jekla v izobilju in noče s tujim blagom delati lastnemu trgu sitnosti. Posebne akcijske družbe bodo sedaj razpečale oni nakopičeni material.

Vsled nanovo započete delo v Poruhru bo marsikdo hotel prodajati kar ima. Z železom bodo začeli na tujih trgih Francozi in se Angleži že na to pripravljajo. Železni izdelki pa še ne bodo prišli na vrsto; morebiti

po novem letu. Nasprotno bo pa zopet odprli ruhrski trg s svojo ogromno nakupno močjo vsestransko koristil.

Glede Nemčije same sedaj splošno priznavajo, da se z lastno močjo ne bo mogla dvigniti; treba bo inozemskega kapitala, brez njega ne bo nič. To smo v našem listu že večkrat naglašali in smo kazali na zgled Avstrije, ki je tudi ubrala to sicer trnjevo, a edino rešilno pot. Največje varčevanje, odpust uradnikov, bolj intenzivno delo, velika posojila v tujini: to je Nemčiji potrebno. Pravijo, da ima 300.000 poštnih in 500.000 železniških uradnikov preveč; dobili bodo moralno delo v zasebnih podjetjih. Seveda, če zmagovalci ne bodo hoteli pomagati in bodo prepustili Nemčijo samo sebi, potem ostane samo eno — kaos. Prav zelo nerodno za zmagovalce bi bilo pa to, če bi kaos šel čez nemške meje.

Usoda poštnih paketov.

Sicer naša pošta ni monopolizirala prevažanja paketov, ali ob pomanjkanju drugih prometnih zavodov za to službo je občinstvo večidel primorano posluževali se poštnega podjetja za prevažanje blaga v paketih. Seveda prevzame pošta odgovornost za sprejete pošiljke v obsegu, ki je omejena po veljavnih pravilnikih.

Obširno razpravlja poštni red te določbe in nalaga osobito stranki točne pogoje za opremo, vsebino, označbo itd. ter so prav spretno prirojena za vse primere, da se po možnosti zmanjša odgovornost pošte.

V pravilniku pogrešamo obvezo pošte za pravočasno odpravo oziroma izročitev pošilk pod pogojem rednih prometnih razmer, seveda takih razmer, ki so zopet odvisne od pravnega in časa ter potrebam primernega poslovanja poštno uprave.

Pošta sicer prevzame nalogo odprave in izročitve naslovniku, obljublja tudi skrbeti za pravočasno izvršitev tega posla, ne prevzame pa nobenega jamstva, da doseže paket naslovno pošto v času, ki pride za določeno relacijo po rednih zvezah v poštev.

Vzrokom, ki dajejo povod za neshetokrat grajana zanikernost celega ustrojstva v državni pošti, je v prvi vrsti prištevati pomanjkljivost prometnih sredstev za prevažanje paketov, oziroma neekonomična izraba razpoložljivih sredstev.

Da navedemo par primerov iz prakse, priobčujemo poročilo slučajnega svedoka, ki je opazoval manipulacijo s poštnimi paketi na postajah.

Preko mere natovorjen ročni voz se ustavi pri poštni ambulanci doselega vlaka; potujoča pošta na tej posebno živahni progi pa kratkoma odkloni sprejem paketov, ker je ozki prostor majhnega voza že do skrajnosti napolnjen. Paketi se vozijo nazaj na pošto ter čakajo na prihodnji ali eden poznejših vlakov. Na prihodnjih postajah isti prizor.

Ako domneva odpošiljatelj, da se bo pošiljka odpravila s prvim vlakom in ugotovi na ta način, kdaj bo pošiljka dospela v namembni kraj, bo temeljito razočaran, ko dobi obvestilo, kdaj je pošiljka v resnici došla.

Živahno opisuje naš svedok pretevorjenje paketov; pomečejo se v voz ali iz njega, ko bi šlo za polena,

in je povsem razumljivo, da zahteva pošta kolikor mogoče močan ovitek pošilk, da jim tako »rukovanje« ne škoduje.

Pomanjkanju prometnih sredstev se pridružuje še pomanjkanje osebja, ki ravno sedaj na lastnem telesu živo občuti brezobzirno redukcijo — gre namreč za podrejeno uslužbenstvo, katero najbolj občuti redukcijsko manjjo; ker mora opravljati službo po 40 ur nepretrgoma brez odmora v vozečem vlaku.

Ozirati se moramo še na okolnost, da naša pošta ne razpolaga s sposobnimi močmi, kar je zopet umevno, ker inteligenca ne sili ravno v državno službo, posebno pa ne k pošti, ki torej nima izbire.

Tu imate v glavnih potezah vzroke, da pada zaupanje do poštnega zavoda, ker ni dostopen za prometne in stvarne reforme.

Ko so se zadnji čas tudi v območju nemške pošte pojavile težkoče pri prevažanju paketov vsled naraščanja prometa, so ji takoj sledile odredbe, ki bi bile vredne, da jih pri nas posnemamo. Reorganizacija poštno-paketnega prometa nemške države je izvršena po načelih, da se odstrani vse formalitete, ki obremenjujejo obrač; prevažanje pa po strogo začrtanih smernicah poceni zasigura in olajša. — V prvi vrsti se je pri notranjem prometu opustila vsaka nepotrebna manipulacija, predaja in izročitev se vrši brez spremnic, poština se plača po teži in vrednosti v gotovini; za prevažanje pa služijo med glavnimi trgovskimi središči in promelnimi križišči po točnem redu obračujoče pakete ambulance, za katere porablja poštna uprava lastne adaptirane tovorne vozove z obsežno prostornino in primerno opremo. V teh ambulancah se vrši prevažanje 2/3 vse pakete tvarine, ostali del pa odpade na stranske proge z občimi prevažnimi sredstvi.

Ni treba ravno finančnega ženija, da pride do duhovitega zaključka, koliko doplačuje naša pošta v paketnem prometu vsled slabega ustrojstva te službe.

Ako bi hoteli zasledovati usodo paketov na pošti do končnih podrobnosti, razpravljati bi bilo treba še celo suhoparno birokratično, večinoma brezuspešno reklamacijsko postopane. Marsikoga bi utegnlo zanimati, kako se rešujejo taki akti; odigravajo se včasih prav prijetne šaloigre pri raznih zadevah.

Vsakdo pa, ki je imel opravka s poštnimi paketi, je gotovo že opazil, da pošta pri predaji nekoliko drugače postopa, kakor pri izročitvi; v prvem primeru ji daje vsaka malenkost povod za odklonitev odgovornosti, v drugem pa skuša prijazno se znebiti pošiljke, tolaživši naslovnika, če je ovitek slučajno poškodovan. Za zamude, in če bi povzročale še tako občutno škodo za stranko, pa pošta nima opravičbe ter ne dopušča priziva.

Kako se dela reklama?

Glavni učinek reklame obstoji v opetovanju ponovitvi enega in istega predmeta. Namenjena pa je reklama vsakemu, katerega dotični predmet zanima in ima zanj potrebo. Kako se pa dela reklama, je lažje vprašati nego odgovarjati in v tem oziru ima marsikdo bridko izkušnjo, da je pometal lisočake za reklamo brez pravega uspeha.

Istina je, kdor ničesar ne rabi, kdor ne ponuja in ne kupuje, ta ne potrebuje reklame. A v tem srečnem položaju se nahaja pač malokdo in več ali manj je vsakdo navezan na promelno občevanje z drugimi. Bogataš ter ubožec imata svoje potrebe in zahteve in kjer se jima nudi natisnjeni oglas, ga tudi izkoristita. Potreba je dostikrat tolika, da se naravnost išče oglase in to naravno tam, kjer jih je najlažje doseči. Najbolj zapuščeno zakonje pa ima vsaj v gostilni kak časopis in kdor ga sam ne razume čitati, si ga pustil pač brati in tolmačiti ter zapade tako tudi vplivu oglasov ter naznanil.

Od te preproste reklame — pa do reklamnega postopanja veleindustrijalca, ki porabi za svoje potnike in reklamna oglasila ogromne svote ali pa do načina velikih denarnih zavodov, kateri v namen svojega podjetja izdajajo lastne časopise — koliko raznih načinov in raznoličnosti nudi reklama.

Splošno bi se dalo glavne točke dobre reklame izraziti v nastopnem pravilu:

1. reklama mora biti izražena v taki obliki, da je vabljava;
2. prirejena mora biti za splošno javnost;
3. ne sme biti kričava;
4. ne sme obljublja več, kakor je možno nuditi;
5. reklama se mora izvajati sistematično po gotovem načrtu in naj se polagoma razvija;
6. imeči mora tako obliko, da se loči od konkurenčne reklame in naj ima gotove znake pristnosti. Javnost hoče imeči vedno kaj novega in ravno s tem se zbuja najbolj pozornost, da se podjetje razlikuje od konkurenčnega ne samo z novimi tržnimi predmeti, ampak tudi po načinu poslovanja.

Reklama naj se ogiblje preveč splošne označbe tržnih predmetov ali podjetja in ravno tako je vsaka prevelika oblika, ki ne dopušča hitrega pregleda, proč vržen denar.

Napačno je torej, v enem oglasu kar možno veliko povedati. Kdor ima denarna sredstva na razpolago in porablja celotno stran lista za reklamo, pač nekako prisili bralca, da mu nehote vzbudi pozornost na oglas. Ker so pa danes taki celostranski oglasi zelo dragi, si mora večina podjetij pomagati z manjšimi in zato previdnejše sestavljenimi oglasi.

Pri sestavi takih oglasov naj se na prvo mesto postavi s posebno izrazitimi vidnimi črkami iskano be-

jev. V preteklem letu je dosegel izvoz 2.213.881 ton v vrednosti 3.071.534.639 dinarjev. Da v zadnjem letu izvoz ni v toliki meri napredoval, kakor je kazala tendenca zadnjih let, je kriva slaba žetev, ki je onemogočila večji izvoz žita. Lani se je izvozilo samo 65.000 ton žita in moke v skupni vrednosti 264.5 milijona dinarjev. V letu 1921. je znašal izvoz žita in moke 449.000 ton za 664.5 milijona. Pač pa je znatno narasel izvoz lesa, ki je prišel med izvoznimi predmeti po teži kakor po vrednosti na prvo mesto. Lesni izvoz je imel v letu 1922. vrednost 482.6 milijonov dinarjev in težo 618.000 ton. (Upoštevati je samo stavbni les.) Če postavimo težo izvoza v prvem letu (1919) kol 100, je bil izvoz v letu 1920. 346, 1921. 599 in 1922. že 840, kar pomeni, da je v teku štirih let narasel za 740%, to je na osemkratno prvotno težo. Če istotako postavimo tudi vrednost izvoza v letu 1919. za 100, je znašal v letu 1920. izvoz 195, 1921. 360 in lanskega leta 447. Kakor je razvidno, je prirastek teže od leta 1919. do 1922. 740%, vrednosti pa samo 347%. V prav posebni meri pa napreduje izvoz v tekočem letu. V letu 1922. je znašal povprečni mesečni izvoz 184.500 ton v vrednosti 256 milijonov. V januarju letos je bila vrednost izvoza 329.547.107 dinarjev, v februarju 384.377.367, v marcu je bil dosežen maksimum 541.068.437 dinarjev, v aprilu pa je izvoz padel na 409.287.790 dinarjev. V teku prvih štirih mesecev letos se je izvozilo skupno za 1.664.280.701 dinar naših produktov. Napram istemu času lanskega leta je narasel izvoz za 606.393.831 dinarjev ali v odstotkih izraženo, za skoro 60%. V zvezi z izboljšanjem našega izvoza je tudi dejstvo, da naš dinar letos stoji kolikor toliko trdno, zlasti če primerjamo sedanje variacije v njegovem kurzu z velikanskimi skoki, ki jih je dinar preživljal v preteklih letih. V prvih štirih mesecih je izvoz dosegel rekordne številke in kakor kaže, se bo držal na do-

seženi višini. Sicer še nimamo v rokah natančnih uradnih podatkov o izvozu v poznejših mesecih, vendar se da sklepati, da izvoz narašča, iz carinskih dohodkov. V januarju so ti znašali 127 milijonov dinarjev in poskočili v marcu na 141 milijonov, v preteklem mesecu pa so dosegli rekordno višino 160 milijonov dinarjev. Posebno veliki so bili v tretji dekadi tega meseca, ko so imele carinarnice dohodkov 64.988.525 dinarjev. V tem času se je začela eksportna kampanja, o kateri se da sklepati, da bo radi dobrega donosa želve v celi državi dajala za izvoz ogromne množine naših produktov. Koristi, ki jo bo imela naša valuta in potem vse naše gospodarsko življenje, je nepregledna.

Teritorialna pristojnost naših konzulatov v Zedinjenih ameriških državah. Generalni konzulat S. H. S. v New Yorku 223 W. 22nd Street je pristojen za države: Maine (Me), New Hampshire (N. H.), Vermont (Vt.), Massachusetts (Mass), Connecticut (Conn), Rhode Island (R. I.), New Jersey (N. J.), Delaware (Del), District of Columbia, Maryland (Md), Virginia (Va), New York (N. Y.), North Carolina (N. C.), S. Carolina (S. C.), Georgia (Ga.), Florida (Fla), Porto Rico, (teritorij) Cuba, Haiti, St. Domingo, Guatemala, Honduras, St. Salvador, Nicaragua, Costa Rica, Panama, (teritorij) Columbia, Venezuela. — Generalni konzulat S. H. S. v Chicagu, 936. N. Michigan Ave je pristojen za države: Arkansas (Ark.), Illinois (Ill.), Louisiana (La.), Missouri (Mo.), Wisconsin (Wiss.), Iowa (Iw.), Minnesota (Minn.), Indiana (Ind.). — Konzulat S. H. S. v San Francisco, 244 Kearny St. je pristojen za države: California (Cal.), Nevada (Nev.), Arizona (Ariz.), Oregon (Ore.), Washington (Wash.), za teritorije: Alaska, Havai, Philippinw in Mexico (državo). — Konzulat S. H. S. v Denver, Tramway Bldg — 14th and Arapahoe-Denver je pristojen za države: Colorado (Col.), Ida-

ho (Id.), Montana (Mtn.), Utah Wyoming (Wyo), New Mexico (N. M.), Missisipi (Miss.), Texas (Tex.), Oklahoma (Okla.), Kansas (Kan.), Nebraska (Neb.), North Dakota (N. D.), S. Dakota (S. D.). — Konzulat S. H. S. v Pittsburgu, Bakkewell Bldg., Pittsburgh Pa. je pristojen za države: Pennsylvania (Pa.), West Virginia (W. Va.). — Konzulat S. H. S. v Cleveland je pristojen za države: Ohio (O.), Michigan (Mich.), Kentucky (Ky.), Alabama (Ala.), Tennessee (Tenn.). Konzulat S. H. S. v Montrealu, Montreal, Que., Canada, Sherbrooke West. je pristojen za državo Kanada. Generalni konzulat S. H. S. v Buenos Aires, 1423 Calle Victoria je pristojen za Argentinijo in ostale republike južne Amerike.

Tržna poročila.

Novosadska blagovna borza 9. okt. Na produkti borzi notirajo: Pšenica bačka 78-79 kg, 2%, vagon 355, bačka 79-80 kg, 2%, duplikat kasa, 3 vagone 355, bačka 79-80 kg, paritela Zenla, 2 vag. 355, banatska 79-80 kg, 2%, paritela Zenla, 2 vag. 357.50, sremska 79-80 kg, 1 vag. 355, sremska 79-80 kilogramov, dupl. kasa, 3 vag. 360, srbijanska 78-79 kg, 3%, Beograd, 2 vag. 350, bački ječmen 68-69 kg, 1 vagon 267.50, bački 68-69 kg, 1 vag. 270, 66 do 67 kg, ponudba 270; bački oves, dupl. kasa 240, bačka koruza, 1 vag. 252.50, bačka v storžih 2 vag. 150, za december, 2 vag. 255, za januar-marec, 100%, 6 vag. 262.50 za januar-februar, 100% kasa, 5 vag. 219.50, beli fižol bački, povpraševanje 225, moka baza »0« ponudba 570. Tendence neizpremenjena.

Zagrebska blagovna borza 9. okt. Na produkti borzi notirajo: baška moka 0ss franko Ada, roba 565, bačka »0 s« roba 557.50, pšenica baška, 80 kg, 1-2%, franko Gajdobra, roba 253, slavonska 78-79 kg, 2-3%, 2 vag. 353.50, koruza, zdrava, franko Gajdobra, roba

260, rešetani oves, franko Požega, roba 237.50, rešetani, franko Prijedor, roba 237.50, rešetani, franko Prijedor, roba 230, otrobi, jutene vreče, franko Zagreb, roba 160. Tendence zelo mlačna, zlasti za moko.

Beograjska blagovna borza 9. okt. Na produkti borzi notirajo: Pšenica 80 kg, 2%, franko vagon Zemun, ponudba 355, pšenica 78-79 kg, 2-3%, franko vagon Beograd, ponudba 350, povpraševanje 340, stara koruza, franko vagon Beograd, ponudba 275, nova koruza za marec ali april, franko vagon Beograd, 1/2% kasa, ponudba 255, povpraševanje 230, beli rešetani fižol, franko vagon Beograd, ponudba 260, otrobi, franko vagon Beograd, bruto za nelo, prompt. ponudba 160, povpraševanje 155, zaključek 155.

Dobava, prodaja.

Dobave. Direkcija drž. železnice v Subotici razpisuje na dan 27. oktobra t. l. licitacijo za dobavo 400 vagonov drv. Uprava državnih monopolov v Beogradu na dan 6. novembra t. l. licitacijo za dobavo 50 decimalnih tehnic, ministrstvo vojske in mornarice pa na dan 20. oktobra t. l. dobavo omar, oblašal itd. Podrobnejše podatke o teh dobavah priobčujajo »Službene novine« št. 229.

Dobava dežnih plaščev. Poštna direkcija v Ljubljani potrebuje 30 dežnih plaščev. Interesenti naj predložijo kolokovane ponudbe in vzorce najkasneje do 25. oktobra t. l.

Priporočila se:
Specerijska in delikatesna
veletrgovina in na novo
urejena zajutrkovalnica

T. Mencinger

Ljubljana

Sv. Petra cesta št. 43

na dvorišču, vhod tudi iz Komenskega
ulice

Pražarna za

kavo z električnim obratom

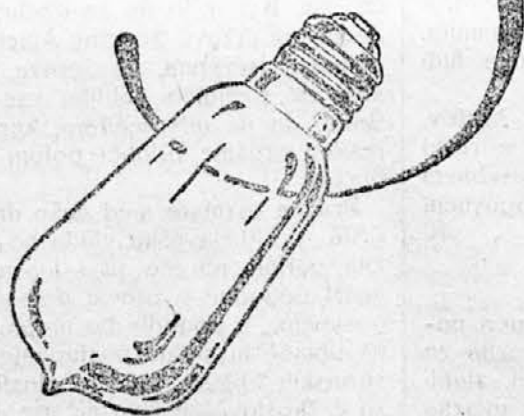
**Najcenejša
manufaktura**

pri

I. Trpin, Maribor.

Glavni trg št. 17

Vertex

Naročajte in razširjajte Trgovski list!

„JUGOEKSIM“

EKSPORT TRGOVSKA DRUŽBA IMPORT
VEKOSLAV PELC IN DRUGOVI
V LJUBLJANI, VEGOVA ULICA 8

Trgovina s specerijskim, kolonijalnim, materijalnim
blagom, deželni in poljski pridelki in izdelki,
mlevskimi izdelki, lesom in lesnimi izdelki ter manu-
fakturo na debelo.

Alojz Drogenik
Celje

Manufakturna trgovina

Na drobno.
Na debelo.

NA VELIKO IN MALO!

Priporočamo: galanterijo, nogavice,
potrebščine za čevljarje, sedlarje,
rinčice, podloge (belgier), nadalje
potrebščine za krojače in šivilje,
gumbe, sukanec, vezenino, svilo,
tehnice decimalne in balančne naj-
ceneje pri

JOSIP PETELINC

Ljubljana, Sv. Petra nasip 7.

Veletrgovina

A. Šarabon

v Ljubljani

priporoča

špecerijsko blago

raznovrstno žganje,
moko

in deželne pridelke,

raznovrstno

rudninsko vodo.

Lastna pražarna za kavo
in mlin za dišave z elek-
tričnim obratom.

Ceniki na razpolago.

Pristopajte kot član k društvu
»TRGOVSKA AKADEMIJA«!

Oglašajte v
Trgovskem!
listu

Vljudno naznanjam, da se je moja tvrdka

J. MAČEK

največja zaloga oblek za gospode in otroke

preselila

na Aleksandrovi cesti iz hiše št. 3 v hišo
št. 12 (poslopje Pokojninskega zavoda)

in se priporočam cenjenim odjemalcem in slavnemu občinstvu za nadaljno naklonjenost z zatrdilom najsolidnejše postrežbe.

**Naznanilo
o preselitvi**

